

Gisela Papke

Sedmdesátitřiletá žena německé národnosti, od dětství trvale žijící v České republice.

Manželka, matka, nyní vdova.

Její život natrvalo ovlivnila druhá světová válka. Přes mnoho nesnází a počáteční jazykovou bariéru získala odborné vzdělání a zařadila se do české společnosti.

Osud k ní nebyl milosrdný. Ztratila jediné dítě. Po úmrtí manžela zůstává sama. Snaží se najít novou vůli k životu, smysl své existence.

Část dětství jsi prožila v Německu, po skončení druhé světové války jste se s celou velkou rodinou vrátili do vlasti svých předků, do Čech.

Máš nezapomenutelné vzpomínky. Můžeš nám sdělit svůj příběh?

Narodila jsem se v roce 1938 v Německu ve městě Friedrichsgrats, který po roce 1945 připadl Polsku, nyní se jmenuje Grodziec. Moji předkové pocházeli z Čech, na území Slezska emigrovali v 18. století. Mluvilo a učilo se tady česky, maminka a starší sourozenci mluvili česky i německy.

V roce 1921, kdy po provedení plebiscitu byla určena nová hranice mezi Německem a Polskem, území, kde jsme bydleli, zůstalo Německu.

Tatínek měl dělnické povolání, byl tesařem a maminka se starala o domácnost. Byly jsme čtyři děti. Tatínka si nepamatuji. Když jsem se narodila, musel jít do války.

Maminka zůstala s námi dětmi sama. V roce 1944 jsem začala chodit do první třídy v našem městě, ale místo, kde jsme žili, bylo blízko polsko-českých hranic. Procházela tudy fronta, a tak jsem nestačila ani dokončit první třídu. V lednu 1945 za kruté zimy jsme museli opustit náš domov. Německá armáda ustupovala, ruská armáda osvobozovala Polsko a blížila se k německým hranicím, k našemu domovu. Měli jsme jen dvanáct hodin na evakuaci. Utíkali jsme jen s nejn nutnějšími věcmi, takže se stalo, že jsem nakonec neměla ani rodný list.

S nadějí, že se vrátíme, se maminka se staršími sourozenci snažila schovat cenné věci. Zakopali je v kůlně, ale už jsme se nikdy do našeho domova nevrátili.

V krátké době musela maminka sehnat povoz, abychom se dostali k nejbližší železniční stanici s cílem dostat se k mamčině sestře, která žila se svou rodinou na západě Německa. Nebylo to vůbec jednoduché. Čekali jsme mnoho hodin, než byl vlak do Německa vypraven. Všude byla ustupující německá armáda, všude vládl hrozný zmatek. O místa ve vlaku byl boj. My děti jsme se dostávaly do vagonu oknem, maminka se k nám protlačila až nakonec. Maminka byla silná, všechn nápor se čtyřmi dětmi i nemocnou dvouletou sestrou musela zvládnout. Při balení nejn utnějších věcí pamatovala hlavně na to, abychom měly cestou co jíst a pít.

Cesta trvala několik dnů. Všude panoval zmatek. Když jsme dojeli do Lipska na nádraží, začal nálet. Museli jsme opustit vlak a schovat se do podzemí a po náletu zase čekat na vypravení dalšího vlaku na západ Německa. Všude byl velký zmatek, maminka měla o nás hrozný strach. Abychom se neztratily, tak mě, malou, přivázala ke kufru a nejmenší sestru, která ještě nechodila, nosili v náručí starší sourozenci.

Po dlouhé, strastiplné cestě jsme se dostali do cíle. Ale i tam byl po náletu zmatek, blížil se konec války. Všude se bombardovalo, všechno bylo rozbité.

Maminka měla osm sourozenců a ti všichni hledali útočiště u nejstarší sestry na západě Německa. Různými cestami se tam dostali a sešli se tam. Dům zůstal zachován, a všichni jsme tam mohli žít až do konce války. Bylo nás dvacet jedna, jen samé ženy a děti. Otcové se vraceli postupně, můj tatínek se vrátil poslední a až dlouho po skončení války. Našel nás prostřednictvím Červeného kříže. Přestože jsme často měnili pobyt, naší povinností bylo stále a za jakýchkoliv okolností hlásit se do evidence obyvatel. Proto nás tatínek také našel.

Děti své otce vyhlížely, čekaly u blízké dálnice. Když se můj tatínek konečně vrátil, nepoznali jsme ho. Já jsem ho vlastně neznala vůbec, jen jsem o něm věděla. Ani tatínek nás nepoznal. Byl moc dlouho pryč.

Po skončení druhé světové války se rodiče a jejich sourozenci rozhodli, na základě výzvy Československé republiky krajanům, k návratu do vlasti. Po důkladném prověření naší rodiny československou stranou a po pobytu v americkém shromažďovacím táboře jsme získali reemigrační průkaz. Transportem, jen s osobními věcmi, jsme jeli do místa našeho budoucího bydliště, které bylo předem určené. Byl to Chodov u Karlových Varů.

V Chodově nám přidělili rodinný dům, který rodiče postupně spláceli. Tatínek přijal práci ve stavební firmě a za první výplatu si rodiče koupili nábytek do ložnice. Další vybavení si už vyráběl svépomocí.

Začátky v Čechách nebyly jednoduché. Jak jsi zvládla nové prostředí, přechod na českou školu a český jazyk?

Jak se vyvíjel Tvůj další život?

Bylo mi v té době osm let, neuměla jsem ani slovo česky a neměla jsem žádné kamarády. Musela jsem jít do české školy, rovnou do třetí třídy. Bylo to peklo. Maminka sice česky mluvila, ale číst a psát česky neuměla. Nemohla mi pomoci. Ve všem jsem si musela poradit sama. Důležitý byl pro mě velmi dobrý přístup učitelů, kteří se mi maximálně věnovali, takže ve čtvrté třídě jsem se už zařadila mezi ostatní české žáky a všechno začalo plynout normálně. Měla jsem kamarády, sportovala jsem. Doma jsem se mnoho nedržela a maminka, v důsledku prožitých válečných útrap, měla o mě neustálou starost. Starala jsem se alespoň o nejmladší sestru.

V Chodově jsem absolvovala základní školu, a protože mám německou národnost, měla jsem tenkrát jen dvě možnosti, jak získat další vzdělání. A to buď se vyučit černému řemeslu, nebo studovat zdravotní školu. Rozhodla jsem se pro zdravotní školu, ale byl to omyl. Nevydržela jsem v ní. Našla jsem si místo v projektové kanceláři v Karlových Varech a přihlásila se na večerní stavební průmyslovku, kterou jsem pak při zaměstnání vystudovala. Tady už mi má národnost nevadila.

Mezitím jsem se v devatenácti letech stačila vdát a v krátkém časovém období i rozvést. V té době jsem sportovala, lyžovala, žila bohatým společenským životem. Zařizovala si vlastní samostatný byt a seznámila jsem se s budoucím manželem. Jezdil za mnou do Karlových Varů a po dvouleté známosti jsme se vzali. Opustila jsem naši velkou rodinu a stěhovala se za manželem do Českého Krumlova. To bylo v roce 1965.

Změnil se Ti život v době, kdy ses vdala, měla vlastní rodinu a přestěhovala se do Českého Krumlova?

Postihla Tě osudová tragedie...

Český Krumlov v té době nebyl ještě tak krásný jako dnes. Moc se mi tady nelíbilo, nemohla jsem si zvyknout. Všechno bylo pro mě cizí, zvykala jsem si na nový pracovní kolektiv ve stavebním podniku. Neměla jsem přátele, ani doma s manželovou maminkou to nebylo vůbec jednoduché. Někdy jsem si myslela, že to nevydržím a vrátím se zpátky domů.

Velkou oporou mi byl manžel. Snažil se ze všech sil, aby mi život usnadnil. Postupně mě zapojoval do společenských a sportovních aktivit. Lyžovali jsme, hráli volejbal, tenis, provozovali turistiku. Poznávali jsme krásy naší země a věnovali se výchově mladých lidí sportovně založených. Postupně jsem si nacházela přátele a zvykala si na zdejší život.

Po pěti letech manželství se nám narodil vytoužený syn, naše životní štěstí. Všechno ustoupilo do pozadí a my jsme žili jen pro něj. Jak vyrůstal, zapojovali jsme ho do našich činností a zároveň jsme ho podporovali v jeho zájmech. Věnoval se entomologii, modelářství, rybářství, sportu. Žili jsme si krásný život. Po promoci na Vysoké škole stavební zůstal s námi v Českém Krumlově. Až jednoho dne přišla rána, která nás dostala na kolena. Syn Martin ve svých dvaceti šesti letech tragicky zahynul. Pro nás všechno skončilo. Zůstali jsme sami bez milovaného syna. Náš život ztratil smysl.

Jak léta šla, museli jsme začít znovu žít. Postupně jsme se zapojovali do života kolem nás, začali jsme znovu lyžovat a pěstovat cykloturistiku. Posilovalo nás to.

Když jsi ukončila aktivní pracovní činnost a odešla do důchodu, semkli jste se ještě více s manželem, ale přišla další rána...

Zůstala jsi sama. Jak se s tím vyrovnáváš?

Zaměstnaná jsem byla do šedesáti jedna let. Odchodem do důchodu však můj aktivní život nekončil. Snažila jsem se dál udržovat své záliby a zájmy. Manžel už taky nepracoval, volný čas jsme trávili společně na chatě a v přírodě nacházeli klid.

Dvakrát jsme zažili povodně. Chata byla několik dní pod vodou, a zase nezbývalo, než začít znovu. Práce nás odváděla od naší tragedie.

Postupně jsme se snažili sportovat a zapojovat se do společenského života. Všechno jsme podnikali společně, posilovali se navzájem. Až náhle v roce 2010 přišla další rána. Manžel onemocněl a po sedmi týdnech zemřel. Zůstala jsem úplně sama. Těžko se s tím vyrovnávám, ale vím, že musím žít dál..

Zapojuji se do seniorských aktivit, začínám vystupovat ze své samoty. Vracím se ke svým přátelům a účastním se jejich aktivit. Se samozřejmostí používám moderní komunikační technologie, zajímám se o dění u nás i ve světě. Život беру tak, jak přichází. Žiji současností.

Františka Kuncová